

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพอุทยานเชิงประวัติศาสตร์ พระนครคีรี (เขาวัง) อย่างมีประสิทธิภาพ

A GUIDELINE FOR EFFECTIVE CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF PHRA NAKHON KHIRI PARK (KHAO WANG)

เขวีกา สุขเยี่ยม^{1*} และ สุตสันต์ สุทธิพิศาล²
Khewika Sukiam^{1*} and Sutsan Suttipisan²

(Received: July 30, 2020; Revised: February 5, 2021; Accepted: April 27, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) และพัฒนาศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริม พัฒนา และการปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชน โดยระเบียบวิธีการดำเนินงานวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเริ่มจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่จริง และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการอนุรักษ์อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี คือ การจัดรูปแบบของงานให้มีความโดดเด่น ไม่ซ้ำซากจำเจ ซึ่งการจัดรูปแบบงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของพระราชวัง ไม่ใช่เป็นแค่เพียงงานวัดที่เห็นได้ทั่วไปจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ แต่ต้องส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมเดิมพร้อมกับการให้ชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินงาน ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนี้ ยังมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกต้องและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย และการพัฒนาศักยภาพของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงความสะอาดของโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ

คำสำคัญ: พระนครคีรี ประวัติศาสตร์ ประสิทธิภาพ การอนุรักษ์

¹ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² อาจารย์สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

* Corresponding Author, E-mail: khewikasukiam@gmail.com

Abstract

This research aims to study tourism effect from Phra Nakhon Khiri Park (Khao Wang) and potential development guideline for promoting the development of youth awareness. By using qualitative research (study related document, area interviews, and representative interviews), the study indicated that conservation Guideline Phra Nakhon Khiri Park (Khao Wang) can be used as a guideline for preserveiv, tourist attractions with a distinctive pattern of work, and have the uniqueness of the palace unlike any other simple festivals from other tourist attractions. Also, encourage, and cultivating consciousness in conservation of the original cultural preservation in conjunction with the villagers is also important, In addition, there is also a campaign for tourists to dispose garbages properly and encourage entrepreneur to use natural materials for reducing solid waste problem. Secondly, the development of the potential of Phra NaKhon Khiri Historical Park (Khao Wang) to accommodate and to solve problem by improvement cleanliness of the infrastructure.

Keywords: Phra Nakhon Khiri, History, Effectiveness, Conservation

1. บทนำ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) มีการเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการลงทุนด้านต่างๆ การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ขึ้น การสร้างสิ่งก่อสร้างที่อำนวยความสะดวกต่างๆ แต่ไม่ได้มีการคิดวางแผนการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (นิศา ชัชกุล, 2555) เขาวัง หรือ อุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเพชรบุรีซึ่งถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของเมืองเพชรบุรี เพราะเมื่อเดินทางเข้าสู่จังหวัดเพชรบุรี สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นมากที่สุด คือ เขาวัง ซึ่งมีเจดีย์และอาคารสีขาวสะอาดเป็นโบราณสถาน เก้าแก่คูเมืองเพชรบุรี ตั้งอยู่บนยอดเขาสูง 92 เมตร เดิมเรียกว่า เขาสมน หรือเขาคีรี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงพอพระราชหฤทัยที่จะสร้างพระราชวังสำหรับเสด็จแปรพระราชฐานขึ้นบนยอดเขาแห่งนี้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นแม่กองในการก่อสร้าง และพระเพทพิไสยศรีสวัสดิ์ (ท้วม บุนนาค) เป็นนายงานก่อสร้างจนสำเร็จเรียบร้อยเมื่อปีพ.ศ. 2403 ทรงพระราชทานนามว่า พระนครคีรี แต่ชาวเมืองเพชรเรียกกันติดปากว่า เขาวัง สืบมาจนบัดนี้ เขาวังได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพร้อมให้นักท่องเที่ยวเข้าชมความงดงามของหมู่พระที่นั่ง พระตำหนัก วัด และกลุ่มอาคารต่าง ๆ มากมาย ส่วนใหญ่เป็นสถาปัตยกรรม ตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมสถาปัตยกรรมจีนตั้งอยู่บนยอดเขาใหญ่ ๆ จำนวน 3 ยอด นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมทุกวันตั้งแต่ เวลา 09.00-16.00 น. ไม้เว้นวันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์ (<https://www.museumthailand.com/> 13 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งในปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีเป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางไปเยี่ยมชม จึงทำให้มีการพัฒนาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีรถรางไฟฟ้าขึ้นไปยังเขาวัง แต่ถึงอย่างไรก็ดี การบริหารจัดการ การวางแผน การประชาสัมพันธ์ การตลาด การทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ ยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา รวมถึงชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนยังขาดความร่วมมือในการดูแลและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งมีปัญหาบางประการเกิดขึ้น เช่น ไม่สามารถนำรถเข็นสำหรับคนชราหรือคนพิการเข้าไปได้ การไม่มีทางลาดสำหรับรถเข็น ปัญหาการขีดเขียนตามผนัง กำแพงของ

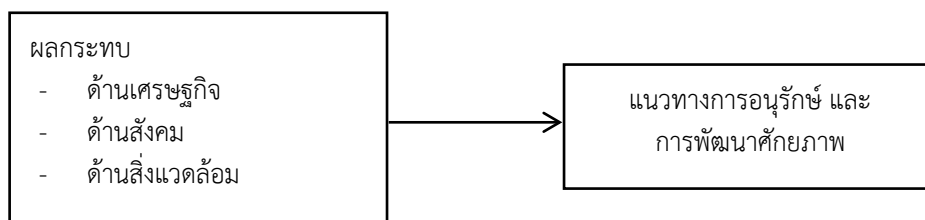
สถาปัตยกรรมต่างๆ ปัญหาอุบัติเหตุจากการนั่งรถรางไฟฟ้า ปัญหาการถูกรบกวนจากลิงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อทางบกและทางลบนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) เพื่อผลการศึกษาค้นคว้านี้จะช่วยให้ผู้บริหาร ในแหล่งท่องเที่ยวได้รับข้อมูลแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างยั่งยืนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

ด้านระยะเวลาระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาครั้งนี้ใช้เวลา 4 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2561 - 9 เมษายน พ.ศ. 2561

2. การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและผลกระทบของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ด้วยแบบสอบถามอย่างกึ่งโครงการ และเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปพัฒนาและอนุรักษ์ศักยภาพของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

ทฤษฎีที่ใช้

ผลกระทบทางการท่องเที่ยว (Impact Management) จะกล่าวถึงผลกระทบด้านบวกและด้านลบของด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยว

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 ประชุมหาหัวข้อเรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

3.2 มีการวางแผนการดำเนินงาน แบ่งฝ่ายหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่

3.3 ศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องและสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลมาศึกษาและทำความเข้าใจก่อนลงพื้นที่จริง

3.4 ลงพื้นที่สังเกตการณ์การดำเนินการสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 2 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2 คนนำมาประกอบกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวตามแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

3.5 การนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

3.6 นำข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าด้านเอกสารที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยว และการลงพื้นที่สังเกตเหตุการณ์เพื่อเก็บข้อมูลตามวิธีการดำเนินการการศึกษา โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวและนำเสนอวิธีการจัดการพื้นที่และสรุปข้อมูลออกมาเพื่อกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพของอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) พร้อมกับการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นประโยชน์สูงสุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลกับทฤษฎีที่ตั้งไว้และจัดทำเป็นสรุปผลการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีและข้อมูลที่นำมาศึกษา นำผลสำเร็จของการศึกษามาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งและจัดทำเป็นบทความวิชาการ

4. ผลการวิจัย

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี(เขาวัง)

ทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมทั้งหมด 32 แห่ง ได้แก่ หมู่พระที่นั่ง จำนวน 5 แห่ง หอ จำนวน 3 หอ ศาลา จำนวน 1 ศาลา ป้อม จำนวน 4 ป้อม เกย จำนวน 1 เกย ประตู จำนวน 8 ประตู วัด จำนวน 1 แห่ง และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ จำนวน 9 แห่ง ส่วนใหญ่ได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นทรัพยากรของภาครัฐและถือเป็นสมบัติของชาติ เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมภายในสถานที่และสามารถดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้เป็นปกติ นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจต่อการจัดการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดในพื้นที่คอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน อย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวางแผน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมไปถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวนอกจากนี้ ผู้ให้

สัมพันธภาพทั้งภาครัฐและเอกชน ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากในปัจจุบันการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการวางแผนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการภายในพื้นที่ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ โดยการสร้างกิจกรรมขึ้นภายในพื้นที่ เพื่อเป็นการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งผู้ประกอบการต่าง ๆ ภายในพื้นที่ เช่น การจัดงานประจำปีพระนครศรีอยุธยาที่จัดขึ้นในทุก ๆ ปี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบ เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน จึงเห็นได้ว่างานประจำปีพระนครศรีอยุธยาเป็นตัวพัฒนาเศรษฐกิจในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นควรมีการอนุรักษ์งานประจำปีให้คงอยู่ต่อไป ควรมีการพัฒนาารูปแบบของกิจกรรมภายในงานให้หลากหลาย เน้นการเห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นจุดประสงค์ของงานมากกว่าในเรื่องผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อนุรักษ์รูปแบบของงานให้มีความโดดเด่น ไม่ซ้ำซากจำเจ เป็นรูปแบบงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของพระราชวัง ไม่ใช่เป็นแค่เพียงงานวัดที่เห็นได้ทั่วไปจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อในช่วงเวลาปกติที่ไม่ได้มีการจัดงานประจำปีพระนครศรีอยุธยา จะส่งผลให้เศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยวลดลง เพราะเกิดการไม่มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มากพอ และการที่ผู้ประกอบการในพื้นที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจมากกว่าการอนุรักษ์หรือควบคุมดูแล ซึ่งความจริงแล้วการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หากแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์เป็นการรักษาสาระสำคัญของอดีตอันนำไปสู่ความเข้าใจประวัติของท้องถิ่น ภูมิภาคและส่วนรวม ในขณะที่เดียวกันการอนุรักษ์เป็นการก่อให้เกิดการจ้างงานและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

2. ด้านสังคม ทศนคดีและจิตสำนึกร่วมของคนในชุมชน รวมทั้งเยาวชนและประชาชนส่วนใหญ่ ทราบว่าพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์แห่งนี้มีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี แต่ยังไม่เห็นถึงคุณค่าในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นซึ่งควรส่งเสริม การท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อทำให้ชุมชนตระหนักในการร่วมกันบำรุงรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งการท่องเที่ยวทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป มีการจ้างงานแรงงานจากต่างพื้นที่และแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในพื้นที่ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเกิดความสูญเสียเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมไป ดังนั้นการส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมเดิมของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) และชาวบ้านในชุมชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องดำเนินการจัดการการดำเนินชีวิตอย่างไร เช่น การเล็งเห็นว่าการจ้างงานจากบุคคลนอกพื้นที่และแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านล้วนเป็นการแบ่งเบาภาระในการทำงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นถ้าประชาชนในชุมชนเข้าใจในเหตุผลข้อนี้ก็จะสามารถทำให้ลดปัญหาด้านอาชญากรรมและการขัดแย้งได้

3. ด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนของสิ่งแวดล้อมนั้นได้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบซึ่งส่งผลต่อการอนุรักษ์อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) ทั้งในเรื่องของการปรับภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อที่สามารถรองรับและให้การต้อนรับแก่นักท่องเที่ยวได้ ทำให้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้นน่าอยู่ยิ่งขึ้นรวมทั้งทำให้ชาวบ้านในพื้นที่เกิดความรักและความหวงแหนต่อท้องถิ่นตนเอง เกิดจิตสำนึกรักในสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น จากจุดนี้ทำให้เกิดการกระตุ้นกระแสอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวด้วย อีกทั้งในเรื่องของด้านความสะอาด เพิ่มระบบการจัดการขยะมูลฝอยอันเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจของนักท่องเที่ยวก็ตาม และเศษอาหารที่เกิดจากลิ้งโดยรอบ

พื้นที่ โดยการจัดให้มีถังขยะที่มีการแยกประเภทขยะอย่างเพียงพอ และรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะให้ถูกต้องตามประเภทถังขยะที่จัดไว้ให้ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย อีกทั้งสังเกตการณ์และปรับปรุงดูแลให้เกิดทัศนียภาพที่งดงามอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน และควรปลูกฝังจิตสำนึกรักในสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยวโดยการติดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ และกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้ร่วมมือในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย พร้อมทั้งควรให้มีการควบคุมดูแลและจัดระเบียบของสิ่งในพื้นที่ โดยการควบคุมปริมาณของสิ่ง และจัดแบ่งเขตพื้นที่อยู่อาศัยให้เป็นระบบเพื่อลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว คู่มือสรุปผลกระทบทั้งสามด้านในด้านบวกและลบได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลกระทบทางการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบ	เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม
ด้านบวก	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงที่มีงานพระนครคีรีเป็นช่วงที่กระตุ้นให้เกิดเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งได้ส่งผลให้มีการท่องเที่ยวมากขึ้น - ชาวบ้านมีงานทำมากขึ้น มีการจ้างงาน เกิดอาชีพใหม่ ช่วยทำให้เกิดรายได้แก่ท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญโดยการให้ความร่วมมือ - การมีส่วนร่วมและการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนนั้นได้เกิดการเรียนรู้ในการปกป้องผลประโยชน์และสิทธิของชุมชน - มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันยกระดับมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว - สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่สะอาดน่าอยู่ยิ่งขึ้นให้คนในชุมชนท้องถิ่นสามารถเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น - มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรการระเบียบตลอดจนกฎหมายต่างๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว
ด้านลบ	<ul style="list-style-type: none"> - ในช่วงที่ไม่มีการจัดงานพระนครคีรี (เขาวัง) ซึ่งที่แห่งนี้นี้ก็จะได้รับความสนใจน้อยลง นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาท่องเที่ยววันน้อยลงส่งผลให้เศรษฐกิจลดลงตามไปด้วย - เมื่อหมดฤดูกาลท่องเที่ยวชาวบ้านก็จะขาดรายได้ด้วยเช่นกัน และการมุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากเกินไป ส่งผลให้การเห็นความสำคัญโดยแท้จริงของพื้นที่ลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องการเลือนหายของอาชีพดั้งเดิมในท้องถิ่น การมีค่านิยมผิดๆ จากการเลียนแบบนักท่องเที่ยว - ปัญหาความไม่เข้าใจการขัดแย้งระหว่างคนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว - ปัญหาการจ้างแรงงานนอกพื้นที่ และแรงงานจากต่างประเทศ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมได้และปัญหาการบิดเบือนหลอกลวงเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) มีผลเสียด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องของสิ่งจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ซึ่งสิ่งนี้อาศัยอยู่ได้ส่งผลเรื่องของขยะเศษอาหาร และของเสียที่มีจำนวนมาก - การดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) เป็นไปได้ค่อนข้างยาก

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

2.1 การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์

ด้วยแนวคิดและทฤษฎีทางการจัดการคือ การวางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุม เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการตั้งนั้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี (เขาวัง) จึงเริ่มจากการวางแผนพัฒนาศักยภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี ได้แก่ การจัดการด้านขยะโดยเริ่มจากการติดต่อเจ้าหน้าที่อุทยานเขิงประวัติศาสตร์พระนครศรีรี (เขาวัง) เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะในสถานที่นี้เนื่องจากในพื้นที่นี้ยังไม่มีมีการจัดการที่ดี การจัดการเรื่องสิ่งในอุทยานเขิงประวัติศาสตร์พระนครศรีรี (เขาวัง) มีสิ่งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและบางครั้งถึงมีการแย่งของจากนักท่องเที่ยวรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่ได้รับบาดเจ็บ การจัดการเรื่องรถราง การขึ้นไปบนเขาวังนั้นสามารถขึ้นได้โดยการเดินขึ้นและการนั่งรถรางไฟฟ้าซึ่งควรเพิ่มมาตรการเรื่องความปลอดภัยในการนั่งรถรางให้ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวมากขึ้นและการจัดการเรื่องการบริการตามจุดต่าง ๆ เช่นห้องน้ำมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวให้มีจุดบริการเพิ่มขึ้น

2.2 การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงาน

การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนพัฒนาศักยภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี ได้แก่ การจัดการด้านขยะโดยการรณรงค์หาอาสาสมัครมาช่วยกันเก็บขยะบริเวณโดยรอบเขาวัง และเพิ่มจำนวนจุดทิ้งขยะให้มากขึ้นรวมถึงปลูกจิตสำนึกนักท่องเที่ยวไม่ให้นำขยะขึ้นไปบนเขาวังการจัดการเรื่องสิ่งในอุทยานเขิงประวัติศาสตร์พระนครศรีรี(เขาวัง) โดยให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อเจอสิ่งโดยการทำป้ายข้อควรปฏิบัติและติดไว้ให้นักท่องเที่ยวเห็นได้ชัดเจน รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ให้ร่วมกันเตือนนักท่องเที่ยวและทางอุทยานฯ ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมเดินตรวจความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรื่องรถรางโดยการติดประกาศเตือนหรือข้อควรปฏิบัติในการขึ้นรถรางไฟฟ้า รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด และเรื่องการจัดการเรื่องการบริการตามจุดต่างๆ โดยมีการของบประมาณในการเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

2.3 การตรวจสอบผลการดำเนินงาน

การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแผนพัฒนาศักยภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี (เขาวัง) เรื่องการจัดการด้านขยะทำโดยการถ่ายภาพพื้นที่ในบริเวณโดยรอบเขาวังก่อนและหลังการแก้ไขเพื่อเปรียบเทียบว่าขยะมีจำนวนลดลงจากเดิมหรือไม่ ด้านการจัดการเรื่องสิ่งโดยมีการทำการสอบถามจากหน่วยรักษาพยาบาลในพื้นที่ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำแผลจากการถูกสิ่งมีจำนวนลดลงหรือไม่ ด้านการจัดการเรื่องรถรางโดยตรวจสอบจากจำนวนอุบัติเหตุในการใช้รถรางมีจำนวนลดลงหรือไม่ ดูได้จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละเดือน และเรื่องการจัดการเรื่องการบริการตามจุดต่าง ๆ โดยมีวิธีการประเมินโดยให้นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดบริการนักท่องเที่ยวว่าเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวหรือไม่ จากการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาสร้างตัวชี้วัดที่เห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.4 การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา

การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาในแผนพัฒนาศักยภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีรี (เขาวัง) โดยทบทวนการดำเนินงานทั้งหมดว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ และหากยังไม่ประสบความสำเร็จต้องดำเนินการแก้ไขต่อไปจนบรรลุตามแผน

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลกระทบทางการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการอนุรักษ์อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

1. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ได้มีการจัดงานประจำปีขึ้นทุกปี นั่นก็คืองานพระนครคีรี (เขาวัง) ซึ่งเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และเป็นช่วงที่กระตุ้นเศรษฐกิจของสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น เกิดการจ้างงานเกิดรายได้ เกิดอาชีพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น แต่ในทางกลับกันในช่วงที่ไม่ได้มีงานพระนครคีรี จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวน้อยลง อันเกิดจากสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวไม่มากพอ ส่งผลให้ช่วงนี้ประชาชนในชุมชนขายรายได้ และเศรษฐกิจภายในแหล่งท่องเที่ยวลดลง ดังนั้นเราจึงควรอนุรักษ์งานประจำปีพระนครคีรี (เขาวัง) ไว้เพื่อเป็นผลดีในทางด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการจ้างงานของคนในชุมชน

2. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) สังคมหรือคนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญในการร่วมกันอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว ถ้าคนในชุมชนรู้จักร่วมมือกัน ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว จะสามารถทำให้ชุมชนน่าอยู่ขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามคนในชุมชนบางส่วนมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปการเลียนแบบนักท่องเที่ยวและสมัยนิยม ทำให้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) เสียความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมไป และการมีข้อขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดน้อยลง ดังนั้นผู้คนในสังคมหรือในชุมชนเองควรมีความสามัคคีกัน ประชุมหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อจะมหาแนวทางในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมดั้งเดิมอันดีงามของสถานที่ท่องเที่ยวให้คงอยู่สืบต่อไป

3. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในที่เป็นสถาปัตยกรรมต่าง ๆ และสิ่งปลูกสร้างภายในที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นและได้รับความสนใจแก่

นักท่องเที่ยว การส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว การออกกฎระเบียบข้อบังคับ หรือการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ก็ถือเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว แต่เนื่องด้วยที่นักท่องเที่ยวมีมากขึ้นทำให้การดูแลสถานที่ท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอทำให้เกิดปัญหาของขยะ อีกทั้งสิ่งภายในพื้นที่เองก็สร้างความสกปรกภายในพื้นที่ที่เกิดจากเศษอาหาร อุจจาระและของเสีย อันส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความสกปรก ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการเพิ่มจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว การช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ การออกกฎระเบียบข้อบังคับภายในแหล่งท่องเที่ยว การควบคุมดูแลและจัดระเบียบของสิ่งในพื้นที่ เป็นต้น

โดยทั้ง 3 ปัจจัยที่พบในการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วณาลี ศักดิ์สุริยผดุง (2554-2555) ที่พบว่า การปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นกรท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชฎาพร เลิศโพคาณนัทท์กับวิเชียร เลิศโพคาณนัท (2557) ที่พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ โดยมีภาระตุ้นให้เห็นผลดีและผลเสียของการท่องเที่ยว และการจัดการผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง)

การวางแผนงานการพัฒนาคุณภาพของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน พบว่าตัวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรียังมีปัญหาที่พบอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านสิ่ง ปญหาการเกิดอุบัติเหตุจากรถรางไฟฟ้า ปัญหาด้านขยะ และปัญหาด้านจุดบริการนักท่องเที่ยวที่ไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้ทางทีมงานได้มีการวางแผน การปฏิบัติขั้นตอนตามแผนงาน และการตรวจสอบผล รวมไปถึงการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆ

การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนพัฒนาคุณภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ทำให้อุทยานประวัติศาสตร์ฯมีปัญหาด้านขยะที่ลดน้อยลงเนื่องจากได้มีการหาอาสาสมัครมาช่วยกันเก็บขยะบริเวณโดยรอบเขาวัง และเพิ่มจำนวนจุดทิ้งขยะให้มากขึ้น ปัญหาด้านสิ่งนักท่องเที่ยวรู้จักวิธีการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเมื่อเจอสิ่ง ปญหาการเกิดอุบัติเหตุจากรถรางไฟฟ้าเมื่อจำนวนอุบัติเหตุลดน้อยลงจากมาตรการการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ และปัญหาด้านจุดบริการนักท่องเที่ยวที่ไม่เพียงพอได้เพิ่มจุดบริการให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวแล้ว

การตรวจสอบผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี ได้มีการบันทึกภาพบริเวณโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์ฯ ทั้งก่อนและหลังเพื่อนำมาเปรียบเทียบ จึงทราบได้ว่าการจัดการด้านขยะประสบผลสำเร็จตามแผนงาน และได้ตรวจสอบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามารักษาอุบัติเหตุจากสิ่งทำร้ายในหน่วยพยาบาลของอุทยานประวัติศาสตร์ฯ มีจำนวนน้อยลง รวมทั้งดูสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถรางไฟฟ้าและการประเมินผลการดำเนินงานทั้งหมด โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี แต่ในส่วนของงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร

การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาในแผนพัฒนาคุณภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี โดยได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์ฯ กรมศิลปากร และผู้ประกอบการร้านค้า เป็นต้น ฉะนั้นขั้นตอนที่ใช้ในการดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนที่พบในงานวิจัยจะสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัชฎาพร เลิศโพคาณนัทท์กับวิเชียร เลิศโพคาณนัท (2557) ที่ได้นำเอาทฤษฎีมาใช้เพื่อเป็นการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในอุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) คณะผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาดังนี้

1. ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ควรให้ความร่วมมือกันในการส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวและร่วมกันอนุรักษ์ ปรับปรุง พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยร่วมกันดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวางแผน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในแหล่งท่องเที่ยว ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทุกระยะ เพื่อลดผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันนักท่องเที่ยวเกิดเข้าใจผิดและคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

2. ผู้รับบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง รวมไปถึงควรเคารพวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้ดำรงอย่างยั่งยืนและสืบทอดเป็นมรดกที่มีคุณค่าต่ออนุชนรุ่นหลัง

3. ควรมีการศึกษาเรื่องมาตรฐานของร้านค้าที่ขายสินค้าภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. ควรควบคุมดูแลเรื่องของปริมาณประชากรของลิงที่อยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อลดอุบัติเหตุที่เกิดจากการที่ลิงแย่งสิ่งของและทำร้ายนักท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

5. ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานเชิงประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง)

7. เอกสารอ้างอิง

- เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์และคณะ. (2558). เขาวังวัด : แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 165-176.
- แซหวี่ญ สุนทรศารทูล. (2555). การพัฒนาศักยภาพในการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาองค์ความรู้และรูปแบบพิธีกรรมของประเพณีอัฐมพระदान้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 2-9.
- จรินทร์ พิภพประไพ. (2558). การพัฒนาศักยภาพของชุมชนและกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบนฐานนิเวศวัฒนธรรมเชิงการท่องเที่ยว เขตพื้นที่บ้านหนองเขื่อนช้าง จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 151-168.
- ณิกานต์ บัวอินทร์และคณะ. (2559). การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้วยแผนแม่บทชุมชนบ้านชาวยัดตำบลเสียด อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 193 -212.
- นิตา ชัชกุล. (2554). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิจ จริตงามและคณะ. (2553). การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดบ้านใหม่จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 59-73.
- รัชฎาพร เลิศโพคาณนธ์และ วิเชียร เลิศโพคาณนธ์. (2557). การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 22-38.
- วนาลี ศักดิ์สุริยผดุง. (2554-2555). ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่ประวัติศาสตร์. *วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย*, 148-161.

ศิรินันท์ พงษ์นิรันดรและคณะ. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ, 235-259.

หทัยรัตน์ บุญโยปัทม์ภักและ เบ็ญจรัตน์ มาประณีต. (2557). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พวนของคณะกรรมการบริหารศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง จังหวัดนครนายก. การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 (หน้า 714-719). กรุงเทพมหานคร: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: <https://tiewpakklang.com/7243>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศ. (3 4 2561). พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี. เข้าถึงได้จาก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี:

<http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/phranakhonkhiri/index.php/th/event.html>